فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۱۵، شماره ۱۹، زمستان ۱۴۰۱

رابطه اضطراب کرونا در والدین با خلاقیت و عزت نفس کودکان ۶ تا ۱۱ سال آنها

فاطمه حسنی[۱]، سارا حقیقت[۲]

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین بررسی رابطه اضطراب کرونا در والدین با خلاقیت و عزت نفس کودکان ۶ تا ۱۱ آنها انجام شد. روش: پژوهش حاضر از نظر هدف توسعه‌ای و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌آماری، دانش‌آموزان مدارس منطقه یک شهر تهران(۲۱۵۶ نفر) می‌باشد، که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای و بر اساس جدول مورگان ۱۷۰ نفر به عنوان آزمودنی انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش مقیاس اضطراب کرونا ویروس (CDAS) (علی‌پور، قدمی، علی‌پور و عبداله‌زاده، ۲۰۲۰)، پرسشنامه خلاقیت تورنس (تورنس و همکاران، ۱۹۹۶) و پرسشنامه عزت‌نفس کوپراسمیت (SEI) (برومند،۱۳۸۰) است،که پس از جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون در فضای نرم افزار (SPSS) نسخه ۲۳، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها: نشان داد بین اضطراب کرونا در والدین و خلاقیت در کودکان رابطه منفی و معنادار وجود دارد ($r= -۰/۳۱$، $p<۰/۰۱$)، بین اضطراب کرونا در والدین و عزت نفس در کودکان رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد ($r= -۰/۴۵$، $p<۰/۰۱$). نتیجه‌گیری: می‌توان بیان داشت که اضطراب کرونا در والدین با خلاقیت و عزت نفس کودکان رابطه منفی و معناداری دارد.

کلمات کلیدی: اضطراب کرونا در والدین، خلاقیت کودکان، عزت نفس کودکان

۱- کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرمسار، گرمسار، ایران (نویسنده مسئول) fatemehasani599@yahoo.com
۲- استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد آسلامی، واحد گرمسار، گرمسار، ایران

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

مقدمه

بیماری‌های ویروسی شیوع و سرعت انتقال بالایی دارند در نتیجه پیامدهای ناشی از این بیماری‌ها بر جنبه‌های مختلف زندگی بشری تاثیر می‌گذارد و در این چند دهه اخیر نیز بیماری‌های ویروسی همه‌گیر از جمله ابولا، سارس و آخرین آن‌ها کرونا شایع بوده‌اند. وقتی مسئله انتقال بیماری مطرح باشد، به دنبال آن محدودیت‌های ناشی از جلوگیری انتقال این بیماری‌ها نیز مطرح می‌گردد، که باعث ایجاد تحولات فرهنگی و رفتاری در سبگ زندگی افراد شده است (اکرمن، هیل و مری، ۲۰۱۸). با شیوع ویروس کرونا[1]در سال ۲۰۱۹ از چین و سرایت سریع آن به تمام مناطق جهان که ناشی از ناشناخته‌بودن بیماری و عدم آگاهی در خصوص قدرت انتقال آن بود، در عرض چند ماه، جهان با یک بیماری مسری خطرناک که قابلیت مرگ‌آوری و قدرت انتقال بالای داشت روبرو شد. این بحران جهانی میزان بالای از اطلاعات را در خصوص بیماری، علایم، نحوه انتقال و مرگ‌آوری این ویروس به سرعت تیتر اول تمام خبرگزاری‌ها و شبکه‌های اجتماعی کرد. تغیرات رفتاری و فرهنگی در سبک زندگی افراد از یک سو باعث کاهش آسیب‌های ناشی از همه‌گیری (رود، مک کول، فلماند و اپوستولومیس،۲۰۱۹) و از سوی دیگر باعث ایجاد مشکلات روان‌شناختی بسیاری، به ویژه برای خانواده‌ها و کودکان شده است (بروکس و همکاران،۲۰۲۰). کرونا ویروس و شیوع گسترده آن در جهان تبعات و پیامدهای بسیار جدی به بار آورد که گمان می‌رود تا سال‌ها بر نظام‌های سیاسی، اجتماعی و بهداشتی در جوامع تاثیرگذار باشد، یکی از این نظام‌های اجتماعی خانواده است. آسیب‌های ناشی از محدودیت‌های کرونا می‌تواند سلامت افراد جامعه را به خطر بیاندازد و همچنین هزینه‌های احتمالی مراقبت بهداشتی را افزایش دهد. پاندمی کرونا ویروس، ترس، اضطراب و استرس را افزایش داده و رفتارهای مراقبتی و بهداشتی افراد و خانواده‌ها و نظام‌های سیاسی هر کشور را به همراه داشته است. اقدامات شامل بسته شدن مدارس و کلاس‌های انلاین بوده است و میلیون‌ها کودک را در خانه‌هایشان نگه می‌دارد. این وضعیت یک بار عظیم را برای والدین به وجود آورده تا مراقبت، امنیت و ایمنی را فراهم کند، در حالیکه تسهیل تحصیل در خانه و کار والدین در خانه بر سلامت اعضاء خانواده تاثیر گذار بوده است .(بته و مالبرگ،۲۰۲۰). در نتیجه پیامدهای روان‌شناختی را به والدین و فرزندان آنان تحمیل کرده است.

یکی از این پیامدها اضطراب است، اضطراب یکی از پیامدهای رایج بیماری‌های همه‌گیر از جمله کرونا است که در زمان شیوع، افراد سالم نیز به هنگام مواجهه با بیماری‌های کشنده و همه‌گیر، ترس از بیماری و ترس از مرگ را تجربه می‌کنند، که به آن اضطراب بیماری گفته می‌شود (گاوندیر، اونتا و داندر، ۲۰۲۰). در بیماران مبتلا به اختلالات مزمن دستگاه تنفسی، اضطراب بسیار شایع گزارش شده است و می‌تواند رضایت از زندگی افراد را تا میزان قابل توجهی کاهش دهد (دونگ و همکاران، ۲۰۱۷). به نظر می‌رسد به علت ناشناخته بودن و ایجاد ابهام در افراد، اضطراب در مورد کرونا شایع است (فیشهوف، ۲۰۲۰). اضطراب، دو سوم بیماران دستگاه تنفسی را درگیر می‌کند و یکی از نشانه‌های بارز بیماری‌های دستگاه تنفسی به شمار می‌آید که می‌تواند کیفیت زندگی، سلامت روانی و عملکرد جسمی را کاهش دهد (ویلگس، یوهانس، گلدبارت و فاتوی، ۲۰۱۳). پیامدهای روانشناختی ناشی از بیماری‌های مسری به ویژه اضطراب؛ به ظاهر بزرگسالان یک جامعه را تحت تاثیر قرار می‌دهد، درحالی که بسیاری از این افراد والدینی هستند که مشکلات ناشی از بیماری می‌تواند در رابطه آن‌ها با کودکانشان اثر گذار باشد. اضطراب می‌تواند عملکرد والدین، در ارتباط با کودکان را تحت تاثیر قرار دهد. به طوری که مشخص شده است، اضطراب می‌تواند واسطه ای برای سطح پایین عملکرد والدین قرار گیرد (چاوز-اراناو همکاران، ۲۰۱۹). گزارش سال ۲۰۱۰ از کمیسیون ملی کودکان و بلایای طبیعی، همچنین مطالعه‌ی تجربیات والدین و کودکان در طی پاندمی ۲۰۰۹ H۱N۱ در ایالات متحده، مکزیک و کانادا نشان داد که بیش از یک سوم از کودکان علائم PTSD بالینی قابل توجهی را در نتیجه فاصله اجتماعی و قرنطینه، تجربه کرده‌اند (اسپرانگ و سیلمن، ۲۰۱۳). از طرف دیگر تعطیلی مدارس، قرنطینه خانگی کودکان به دلیل رعایت پروتکل های بهداشتی و همه‌گیری بیماری کرونا، روی سلامت روانی و جسمی کودکان نیز تاثیر گذاشته است. به عنوان مثال کودکان در دوران همه گیری فعالیت فیزیکی کمتری دارند، بیشتر می‌ترسند که به بیماری مبتلا شوند، افکار ناخوشایند به سراغشان می‌آید، کمتر با همسالان خود در ارتباط هستند و دیگر موارد شامل: کمبود فضای مناسب برای بازی و تحرک فیزیکی در خانه، انتقال ترس و اضطراب ناشی از مبتلا شدن فرزندان به کرونا

1 coronavirus

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

توسط والدین، می‌شود که اثرات ماندگاری را روی سلامت روان کودکان بر جای می‌گذارد (وانگ، ژانگ، ژااو، ژانگ و جیانگ، ۲۰۲۰). مشخص شده است که اضطراب کرونا می‌تواند سلامت روان کودکان و خانوده را مستعد بروز نشانه‌های اختلالات روانی کند (شهیاد و محمدی،۱۳۹۹). ترس از ویروس کرونا باعث ایجاد اضطراب کرونا در افراد می‌شود، همچنین این اضطراب می‌تواند رابطه میان والدین و کودکان را نیز تعدیل کند (یلدیریم، اوزسالانو ارسلان، ۲۰۲۱). اضطراب والدین نیز می‌تواند ناشی از احتمال انتقال ویروس به فرزندان خود باشد و از این طریق بر اضطراب والدین بیافزاید و سلامت روانی آنها را تحت تاثیر قرار دهد (لی، کنگ، چو، کیم و پارک،۲۰۱۸) همچنین اضطراب کرونا در والدین به فرزندان نیز منتقل می‌شود و همان‌طور که اضطراب عملکر بزرگسالان را تحت تاثیر قرار می‌دهد، می‌تواند عملکرد کودکان را نیز تحت تاثیر قرار دهد (پریو همکاران،۲۰۲۰)به عنوان مثال اضطراب والدین می‌تواند به رشد اختلالات اضطرابی در کودکان دامن‌بزند (چورپیتا و بارلو، ۱۹۹۸).

عوامل بسیار زیادی بر رشد و پرورش خلاقیت اثر گذار می‌باشند. محیط خانواده یکی از آنها است، که می‌تواند خلاقیت در کودکان را تحت تاثیر قرار دهد. اگر چه خانواده اولین پایگاه برای رشد خلاقیت در کودکان به حساب می‌آید، همچنین نیز می‌تواند مانع از رشد آن بشود، معمولا خانواده‌ها روش‌های را در پیش می گیرند که برای رشد خلاقیت فرزندانشان غیرکارآمد است در نتیجه به جای رشد و پرورش خلاقیت، مانع از رشد آن می‌شود. به عنوان مثال می توان به انتظارات نابجای والدین تحت تاثیر اضطراب کرونا مبنی بر رعایت کردن اصول بهداشتی به طور افراطی، بی‌توجهی به نیازهای ضروری کودکان تحت تاثیر فرسودگی از شرایط حاکم بر پاندمی‌کرونا، مخالفت والدین در برخورداری از بازی‌های دسته جمعی و ارتباط با گروه هم سن، تاکید بیش از اندازه به رعایت نظافت و اصول بهداشتی و عدم تحمل والدین ناشی از اضطراب بیماری اشاره کرد(فیشهوف،۲۰۲۰). عزت نفس[1]نیز مانند خلاقیت با توجه به مؤلفه‌های بسیاری رشد می‌کند حال آنکه ریشه اصلی رشد و پرورش عزت نفس نیز محیط اولیه یعنی خانواده است. نگرش فرد نسبت به خویشتن خود منشا عزت نفس می‌باشد و این نگرش نیز در ارتباط با دیگران و به ویژه افراد مهم زندگی از جمله والدین به وجود می‌آید. عزت نفس در واقع اعتماد به توانایی خود در فکرکردن، رفتارکردن و از پس مشکلات بر آمدن است، اعتماد به حق خود برای موفق بودن، ارزشمند بودن و ابراز نیاز و خواسته ها است(براند،۱۹۹۲ به نقل از امانی ۱۳۹۴).

اضطراب کرونا والدین باعث ایجاد توجه بیش از حد والدین به رفتارهای می‌شود که مراقبت‌های بهداشتی کرونا را نقض می‌کنند، این والدین از دیگر جنبه‌های زندگی کودکان غافل می‌مانند به طوری که مشخص شد رفتارهای غفلت آمیز والدین می‌تواند پیش‌بینی کننده عزت نفس پایین در کودکان باشد. همچنین اضطراب باعث ایجاد محدودیت‌های بسیاری از سوی والدین برای فرزندانشان شده است، حال آنکه این شرایط می‌تواند با محدود کردن کودک، باعث ایجاد تفکر ناتوان کننده در کودکان شود (ایهان و بیازیت،۲۰۲۱).

بر اساس آنچه به آن اشاره شد اضطراب والدین می‌تواند با جنبه های مختلفی از زندگی کودکان در ارتباط باشد، در پژوهش‌های مختلف به این ارتباط اشاره شده است اما هنوز پژوهشی که رابطه اضطراب کرونا را با خلاقیت و عزت نفس کودکان بسنجد توسط پژوهشگر پیدا نشد به همین خاطر هدف این پژوهش بررسی رابطه اضطراب کرونا در والدین با خلاقیت و عزت نفس کودکان می‌باشد و در این مقاله پس از بررسی فرضیه‌های پژوهش به این سوال جواب خواهیم داد که آیا اضطراب کرونا در والدین می‌تواند با خلاقیت و عزت نفس کودکان رابطه داشته باشد؟

روش

این مطالعه همبستگی، در کلیه کودکان ۶ تا ۱۱ سال در حال تحصیل در مقطع ابتدای، سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ در منطقه ۱ آموزش و پروش، به همراه یکی از والدین آنها انجام شد. ۱۷۰ نفر از کودکان به همراه یکی از والدین با روش نمونه گیری خوشه‌ی چند مرحله‌ی و با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شدند. آزمودنی‌ها با اطلاع از شرایط پژوهش و رضایت آگاهانه و داوطلبانه در پژوهش شرکت کردند. پس از اجرای پرسشنامه‌ها، پرسشنامه ها تفسیر و نمره‌گذاری شد، سپس داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی مناسب و با استفاده از نرم افزارSPSS نسخه ۲۳ تحلیل شده است.

1 self-esteem

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

ابزار

مقیاس اضطراب کرونا ویروس: این ابزار جهت سنجش اضطراب ناشی از شیوع ویروس کرونا در ایران تهیه و اعتباریابی شده است. نسخه نهایی این ابزار دارایی ۱۸ گویه و دو مؤلفه می‌باشد. گویه‌های ۱ تا ۹ علایم روانی و گویه های ۱۰ تا ۱۸ علایم جسمانی را می‌سنجد. این ابزار در یک طیف چهار درجه لیکرات (هرگز=۰، گاهی اوقات=۱، بیشتر اوقات=۲، همیشه=۳) نمره‌گذاری می‌شود. حداکثر و حداقل نمره‌ای که افراد در این مقیاس کسب می‌کنند، بین ۰ تا ۵۴ است. روش نمره‌گذاری در این مقیاس به این صورت است که نمرات بالا نشان‌دهنده سطح بالاتری از اضطراب در افراد است. پایایی این ابزار با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای عامل اول(سطح روانی) (a=۰/۸۷۹) و برای عامل دوم (سطح جسمی)(a= ۰/۸۶۱) و برای کل پرسشنامه (a=۰/۹۱۹) به دست آمده است. پایایی این مقیاس با همبسته کردن آن با پرسشنامه GHQ-۲۸ نشان داد که این پرسشنامه از پایایی مناسب برخوردار است (علی پور، قدمی، علی پور و عبداله زاده، ۲۰۲۰).

پرسشنامه خلاقیت تورنس: این پرسشنامه توسط تورنس(۱۹۹۴) طراحی و ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۶۰ سوال است که خلاقیت را در چهار بعد زیر می‌سنجد. سیالی(قدرت تولید ایده‌ها و جواب‌های فراوان، سوال ۱-۱۵ برای سنجش بعد سیالی)، انعطاف (توانایی لازم برای تغییر جهت فکری یا توانایی تولید ایده‌های متنوع، سوال ۱۶-۳۰ برای سنجش بعد انعطاف‌پذیری، ابتکار (توانایی تولیده ایده یا محصول نو و بدیع: یعنی پاسخ‌های جدید و قبلا دیده نشده ، سوالات ۳۱-۴۵ برای بررسی ابتکار و بسط (توانایی توجه به جزییات وابسته به یک ایده: یعنی افراد خلاق به جزییات یک ایده توجه بیشتری نشان می‌دهند، سوالات۴۶-۶۰ برای سنجش بعد بسط در خلاقیت را می‌سنجد. پرسشنامه خلاقیت تورنس بر اساس طیف سه گزینه‌ای لیکرات با سولاتی مانند (وقتی در مکانی عموی هستید، آیا سعی می‌کنید حدس بزنید افرادی که دور شما هستند در مورد چه چیزی بحث می‌کنند) به سنجش خلاقیت می‌پردازد.

نحو نمره‌گذاری در این آزمون به این شیوه است که پاسخ به الف، صفر امتیاز، پاسخ به ب، یک امتیاز، پاسخ به ج، دو امتیاز. سپس بر اساس تفسیر نرم آزمون به نمره هر آزمودنی در پرسشنامه می‌رسیم. تورنس و همکاران (۱۹۹۶) اعتبار پیش‌بین این آزمون را با همبستگی ۰/۶۲ با نمره کل ابتکار و همبستگی ۰/۵۷ با نمره کلی خلاقیت نشان داده است. همچنین رضایی و منوچهری (۱۳۸۷) ضریب پایای کل محاسبه آزمون تورنس را برابر با ۰/۷۱ محاسبه کرده است.

پرسشنامه عزت نفس کوپراسمیت: پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت (۱۹۶۷) به منظور سنجش احساس ارزشمندی دانش‌آموزان در زمینه‌های اجتماعی و تحصیلی ساخته شده است. این پرسشنامه شامل پنج موضوع است که عبارتند از انجام تکالیف آموزشی، روابط اجتماعی، خانواده، خود و آینده و دارای چهار خرده مقیاس، عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی، عزت نفس خانوادگی و عزت نفس تحصیلی می‌باشد. این پرسشنامه دارای ۵۸ سؤال دو گزینه‌ای به صورت بله و خیر است. اعتبار و روایی پرسشنامه کوپراسمیت بر اساس ضریت آلفای کرونباخ ۰/۸۸ برای نمره کلی آزمون گزارش شده است. روش نمره‌گذاری در پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت به صورت صفر و یک است و ۸ سؤال دورغ سنج نیز دارد که در مورد محاسبه نمره کل این ۸ سوال محاسبه نمی‌شود. نمره کل آزمودنی حداقل صفر و حداکثر ۵۰ خواهد بود.

یافته‌ها

در این پژوهش، برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری‌شده از پرسشنامه‌های اضطراب کرونا برای والدین و عزت نفس و خلاقیت برای کودکان استفاده شد، ابتدا با استفاده از آمار توصیفی به بررسی متغیرهای جمعیت‌شناختی و توصیف متغیرهای پژوهش پرداخته شده و سپس، در بخش آمار استنباطی، با استفاده از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون فرضیه‌های پژوهش بررسی گردید.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

جدول ۱: فروانی و درصد فراوانی نمونه‌ی مورد مطالعه بر اساس سن

سن	تعداد (فراوانی)	درصد فراوانی
از ۶ تا ۹ سال	۸۳ نفر	۴۶/۱ درصد
از ۹ تا ۱۱ سال	۸۷ نفر	۵۳/۹ درصد
جمع	۱۷۰ نفر	۱۰۰ درصد
-	میانگین	انحراف معیار
سن کودکان	۸/۷۸	۱/۳۶

نتایج جدول ۱ ، نشان می‌دهد ۴۶/۱ درصد (۸۳ نفر) از ۶ تا ۹ سال و ۵۳/۹ درصد (۹۷ نفر) از ۹ تا ۱۱ سال سن داشتند. میانگین و انحراف معیار سن کودکان نیز به ترتیب ۸/۷۸ و ۱/۳۶ است.

جدول۲: توصیف متغیرهای تحقیق بر اساس شاخص‌های توصیفی و پراکندگی

شاخص‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
اضطراب کرونا والدین	۱۷۰	۴۷/۱۷	۱۴/۳۶	۲۳	۷۲
خلاقیت کودکان	۱۷۰	۱۱۸/۷۰	۲۱/۰۸	۷۵	۱۶۵
عزت نفس کودکان	۱۷۰	۸۴/۸۲	۶/۵۲	۶۹	۹۹

در جدول ۲، هر یک از متغیرهای پژوهش بر اساس شاخص‌های میانگین و انحراف معیار توصیف شده‌اند. بر این اساس، میزان میانگین برای متغیرهای اضطراب کرونا والدین، خلاقیت و عزت نفس کودکان، به ترتیب برابر با ۴۷/۱۷، ۱۱۸/۷۰ و ۸۴/۸۲ و انحراف معیار برای این متغیرها به ترتیب برابر با ۱۴/۳۶، ۲۱/۰۸ و ۶/۵۲ بوده است.

جدول ۳: همبستگی بین اضطراب کرونا والدین با خلاقیت کودکان

	میانگین	انحراف معیار	r	سطح معناداری
اضطراب کرونا والدین	۴۷/۱۷	۱۴/۳۶		
خلاقیت کودکان	۱۱۸/۷۰	۲۱/۰۸	-۰/۳۱	۰/۰۰۱
عزت نفس	۸۴/۸۲	۶/۵۲	-۰/۴۵	۰/۰۰۱

بر اساس اطلاعات جدول ۳، بین اضطراب کرونا والدین و خلاقیت کودکان ارتباط منفی و معناداری وجود دارد ($r= -۰/۳۱$ ، $p< ۰/۰۱$) بر این اساس این نتایج فرضیه اول تایید می‌شود، همچنین، بین اضطراب کرونا والدین و عزت نفس کودکان ارتباط منفی و معناداری وجود دارد ($r= -۰/۴۵$ ، $p< ۰/۰۱$) براساس این نتایج فرضیه دوم تایید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های مطالعه‌ی حاضر نشان داد که بین اضطراب کرونا در والدین و خلاقیت و عزت نفس در کودکان رابطه وجود دارد، به‌طوری که مشخص شد این ارتباط منفی و معنی‌دار است، بنابراین به سوال اصلی پژوهش که آیا اضطراب کرونا در والدین با خلاقیت کودکان رابطه دارد پاسخ داده شده است. یافته‌های مطالعه‌ی حاضر نیز ارتباط منفی بین اضطراب والدین با خلاقیت کودکان را نشان می‌دهد، بر اساس مطالعات انجام شده راه‌های پروش خلاقیت متنوع‌اند که پاندمی کرونا در مقابل این مسیرهای پروش خلاقیت ایستاده است و مانعی برای آن به حساب می‌آید، به عنوان مثال بازی و بازی‌های گروهی، پاندمی کرونا تقریبا به طور کامل این شرایط را از کودکان دریغ می‌کند به طوری که محدودیت‌های بهداشتی حاصل از پاندمی، کودکان را از بازی‌های گروهی محروم و توجه آنان را به بازی‌های کامپیوتری و اینترنتی معطوف کرده است، (ادبیله و سومن،۲۰۲۰). همچنین مشخص شده است که بازی با رشد و پرورش نمادها و خیال‌پردازی‌های کودک می‌تواند به پرورش خلاقیت کمک کند (لوچر، مارتین داله و لوفمن، ۲۰۲۰). اضطراب، عدم ارتباط با همسالان و کاهش فرصت‌ها برای تنظیم استرس نگرانی‌های اصلی هستند. یافته‌های پژوهش حاضر با بررسی فیگرت، وایتبلو، پلنر و کلامنز، (۲۰۲۰) همسو است که بیان می دارند، تهدید اصلی دیگر افزایش خطر ابتلا به بیماری

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

روانی والدین، خشونت خانگی و بدرفتاری با کودکان است که همگی اینها بر رشد و پروش خلاقیت در کودکان تاثیرگذار است. در تبین یافته‌های پژوهش حاضر ذکر این نکته مهم است که آموزش‌ها در دوران قرنطینه بیشتر بر اساس پیگیری و همراهی والدین است حال آنکه این خود یک مسئولیت اظافی به همراه دارد در نتیجه کودکان علاوه بر اینکه از مدرسه و مزایای آن محروم هستند اکنون با والدینی سروکار دارند که دچار اضطراب کرونا و همچنین پیامدهای روانشناختی ناشی از آن هستند.

یافته‌های مطالعه حاضر همچنین با بررسی‌های ادبیله و سومن (۲۰۲۰) هم راستا است، آنها بیان می‌دارند که در طول همه‌گیری کرونا ۴۱ درصد از والدین گزارش کردند که کودکان آنان تمایل بیشتری به خواب دارند و همچنین وزن اظافه کرده‌اند همچنین مشخص شده که ۶۲ درصد این گزارشات مربوط به زمان استفاده از اینترنت در مقایسه با دوران قبل از کرونا بود. یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد که این افزایش‌ها در دوران پاندمی با کاهش عزت نفس کودکان رابطه دارد. اضطراب کرونا در والدین باعث ایجاد توجه بیش از حد والدین به رفتارهای می‌شود که مراقبت‌های بهداشتی کرونا را نقض می‌کنند این والدین از دیگر جنبه‌های زندگی کودکانشان غافل می‌مانند به‌طوری که مشخص شد رفتارهای غفلت‌آمیز والدین می‌تواند پیش‌بینی‌کننده عزت نفس پایین در کودکان باشد (ایهان[1] و بیازیت،[2] ۲۰۲۱). به نوعی خلاقیت و عزت نفس در کودکان با یکدیگر در ارتباط هستند و می‌توانند بر یک دیگر تاثیر بگذارند، نتایج مطالعه حاضر نیز با بررسی خوش روش، گرجی نشلی و قاسمی (۱۳۹۸) همسو است که نشان دادند، خلاقیت با عزت نفس در کودکان رابطه مثبت و معنادار دارد.

تا قبل از شیوع پاندمی کرونا پژوهش‌های بسیاری در حوزه کودکان انجام شده بود که نشان می‌دادند روابط والدین با فرزندان می‌تواند بر توانمندی‌ها و ویژگی‌های آنان تاثیرگذار باشد و با بسیاری از مؤلفه‌های رشد و سلامت فرزندان در ارتباط بود، بعد از شیوع پاندمی کرونا بیشتر توجه‌ها به اوصول بهداشتی و شرایط قرنطینه و فاصله‌گذاری‌های اجتماعی و در مجموع به کنترل پاندمی معطوف بود، رفته‌رفته روان‌شناسان و پژوهشگران حوزه سلامت توجه خود را به اثرات ناشی از رعایت اصول بهداشتی معطوف کردند با این حال کمتر پژوهشی در این میان به سلامت روان کودکان در دروان پاندمی پرداخته است. از همین رو با مرور پژوهش‌های موجود روابطی در حوزه سلامت روان کودکان پیدا شد که نشان می‌داد روابط والدین با فرزندان بر توانایی‌های آنان، پیشرفت تحصیلی و آینده شغلی آنان مرتبط است، به ویژه در حوزه سبک‌های فرزندپروری، استفاده از اینترنت و همه‌گیری بیماری‌های مسری، در انتها پس از اجرای این پژوهش یافته‌ها مهر تاییدی بر ارتباط اضطراب در والدین ناشی از پاندمی کرونا با خلاقیت و عزت نفس در کودکان زدند. در نتیجه می‌توان بیان داشت، اضطراب کرونا در والدین با خلاقیت و عزت نفس کودکان رابطه منفی دارد.

این مطالعه با محدودیت‌های در زمینه موضوع و پیشینه، جامعه پژوهش، حجم نمونه و پرسشنامه‌های اینترنتی روبه رو بوده است. لذا پیشنهاد می‌شود، پژوهش بر روی سایر پایه‌های تحصیلی و گروه‌های سنی انجام شود. اضطراب والدین ناشی از کرونا و بعد از کرونا در دیگر توانمندی‌های کودکان مورد بررسی قرار گیرد. از نتیاج حاصل از پژوهش حاضر می‌تواند در پژوهش‌های حوزه کودکان استفاده کرد. نتایج این پژوهش می‌تواند به فهم بیشتر رابطه والدین با فرزندان در دوران بیماری های همه‌گیر کمک کند.

منابع

امانی، رزیتا. (۱۳۹۴) شادگامی در دوران سالمندی: عزت نفس. مجله روانشناسی پیری، ۲(۱). ۸۰-۷۳

شهیاد، شیما. محمدی، محمد تقی. (۱۳۹۹). آثار روانشناختی گسترش بیماری کووید-۱۹ بر وضعیت سلامت روان افراد جامعه: مطالعه موردی، *مجله طب نظامی*، ۲۲(۲)، ۱۸۴-۱۹۲.

خوش روش، وحید. گرجی نشلی، سجاد. قاسمی، سمانه.(۱۳۹۸). بررسی خلاقیت با عزت نفس کودکان کار شهر همدان. *مجله پژوهش ومطالعات علوم اسلامی*، ۱(۸).

رضایی، سعید.، منوچهری، مهشید(۱۳۸۷). بررسی اعتبار، روایی و هنجاریابی آزمون خلاقیت تورنس در بین دبیران. مجله روانشناسی و علوم تربیتی،۳۸(۳)، ۴۷-۶۸.

1. Ayhan
2 Beyazit

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

Ackerman, J. M., Hill, S. E., & Murray, D. R. (2018). The behavioral immune system: Current concerns and future directions. *Social and Personality Psychology Compass*, 12(2).

Adıbelli, D., & Sümen, A. (2020). The effect of the coronavirus (COVID-19) pandemic on health- related quality of life in children. *Children and Youth ServicesReview*,119,105595.

Alipour, A., ghadami, A., Alipour, Z., Abdollahzadeh, H.(2020). Preliminary validation of the corona disease anxiety scale(CDAS). *Quarterly journal of health psychology*.8(4). 163-175

Ayhan, A.B., Beyazit, U.(2021). The Associations between Loneliness and Self-Esteem in Children and Neglectful Behaviors of their Parents.*Child Indicators Research*.

Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. The Lancet, 395(10227), 912–920.

Bate, J., & Malberg, N. (2020). Containing the Anxieties of Children, Parents and Families from a Distance During the Coronavirus Pandemic. Journal of Contemporary Psychotherapy, 50(4), 285–294.

Chavez-Arana, C., Catroppa, C., Yáñez-Téllez, G., Prieto-Corona, B., Amaya-Hernández, A., de León, M. A., García, A., Gómez-Raygoza, R., Hearps, S. J. C., & Anderson, V. (2019). How Do Parents Influence Child Disruptive Behavior After Acquired Brain Injury? Evidence From a Mediation Model and Path Analysis. *Journal of the International Neuropsychological Society*, 25(3), 237–248.

Coopersmith, S.(1967). The antecedents of self-esteem. San Francisco, CA: Freeman.

Chorpita, B. F., & Barlow, D. H. (1998). The development of anxiety: The role of control in the early environment. *Psychological Bulletin*, 124(1), 3–21.

Dong, X., Wang, L., Tao, Y., Suo, X., Li, Y., Liu, F., Zhao, Y., Zhang, Q. (2017). Psychometric properties of the anxiety inventory for respiratory diseases in patients with COPD in China. Int J Chron obstruct pulmon.

Fischhoff, B. (2020). Speaking of Psychology: Coronavirus Anxiety. In: action/speaking-of - /coronavirus-anxiety.

Fegert, J. M., Vitiello, B., Plener, P. L., & Clemens, V. (2020). Challenges and burden of the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic for child and adolescent mental health: a narrative review to highlight clinical and research needs in the acute phase and the long return to normality. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 14(1).

Güvendir, E., Onat, O., & Dündar, S. (2020). The Influence of Counsellor Trainee Support on Public Speaking and Foreign Language Speaking Anxiety in the Class Setting. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 7(1), 11–26.

Lee, S. M., Kang, W. S., Cho, A. R., Kim, T., & Park, J. K. (2018). Psychological impact of the 2015 MERS outbreak on hospital workers and quarantined hemodialysis patients. *Comprehensive Psychiatry*, 87, 123–127.

Locher, P., Martindale, C., & Dorfman, L. (2020). New Directions in Aesthetics, Creativity and the Arts (1ste editie). Routledge.

Sprang, G., & Silman, M. (2013). Posttraumatic Stress Disorder in Parents and Youth After Health-Related Disasters. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 7(1), 105–110.

Raude, J., MCColl, K., Flamand, C., & Apostolidis, T. (2019). Understanding health behaviour changes in response to outbreaks: Findings from a longitudinal study of a large epidemic of mosquito- borne disease. *Social Science & Medicine*, 230, 184–193.

Peeri, N. C., Shrestha, N., Rahman, M. S., Zaki, R., Tan, Z., Bibi, S., Baghbanzadeh, M., Aghamohammadi, N., Zhang, W., & Haque, U. (2020). The SARS, MERS and novel coronavirus (COVID-19) epidemics, the newest and biggest global health threats: what lessons have we learned? *International Journal of Epidemiology*, 49(3), 717–726.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

Willgoss, T. G., Goldbart, J., Fatoye, F., & Yohannes, A. M. (2013). The Development and Validation of the Anxiety Inventory for Respiratory Disease. *Chest*, 144(5), 1587–1596.

Wang, G., Zhang, Y., Zhao, J., Zhang, J., & Jiang, F. (2020). Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak. *The Lancet*, 395(10228), 945–947.

Yıldırım, M., Özaslan, A., & Arslan, G. (2021). Perceived risk and parental coronavirus anxiety in healthcare workers: a moderated mediation role of coronavirus fear and mental well-being. Psychology, *Health & Medicine*, 1–12.

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

Investigating the Relationship between Coronary Anxiety in Parents and Creativity and Self-Esteem of their Children Aged 6 to 11 Years

Fatemeh Hassani[1], Sara Haghighat[2]

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between corona anxiety in parents and creativity and self-esteem of 6 to 11 children.Method:The method of the present study was descriptive-correlational in terms of developmental purpose and data collection method. The statistical population was students of schools in district one of Tehran (2156 people) who were selected as a subject using multi-stage cluster sampling method based on Morgan table 170 people.The instruments used in this study were Coronavirus Anxiety Scale (CDAS) (Alipour, Ghadami, Alipour and Abdollahzadeh, 2020), Torrance Creativity Questionnaire (Torrance et al., 1996) and Coopersmith Self-Esteem Questionnaire (SEI) (Boroumand, 2001) after collecting data using Pearson correlation coefficient in software space (SPSS) version 23, was analyzed. Results:The results showed that there is a negative and significant relationship between coronary anxiety in parents and creativity in children ($r = -0.31$, $p < 0.01$), a negative and significant relationship between coronary anxiety in parents and self-esteem in children. There is ($r = -0.45$, $p < 0.01$).Conclusion: It can be stated that corona anxiety in parents has a negative and significant relationship with creativity and self-esteem of children.

Keywords: Coronary Anxiety in Parents, Creativity and Self-Esteem of Children

[Downloaded from jnip.ir on 2026-11-14]

1 M.A. in educational psychology, Islamic Azad University, Garmsar Branch, Garmsar,Iran (corresponding author) fatemehasani599@yahoo.com

2- Associate Professor of Psychology, Islamic Azad University, Garmsar Branch, Garmsar,Iran